

STORTINGET

Innst. 377 L

(2022–2023)

Innstilling til Stortinget
fra næringskomiteen

Prop. 63 L (2022–2023)

Innstilling fra næringskomiteen om Endringer i konkurranseloven (søksmålskompetanse for Konkurransetilsynet)

Til Stortinget

Sammendrag

Nærings- og fiskeridepartementet legger i proposisjonen frem forslag til endringer i lov 5. mars 2004 nr. 12 om konkurranse mellom foretak og kontroll med foretakssammenslutninger (konkurranseloven).

Det foreslås at Konkurransetilsynet gis kompetanse til å reise søksmål om vedtak fattet av Konkurransesklagemennda i saker om håndheving av overtredelser av konkurranseloven §§ 10 og 11, § 12 tredje og femte ledd, forskrifter gitt i medhold av § 14, og overtredelser av EØS-avtalen artikkel 53 og 54. Endringen vil innebære at det ikke lenger kun er foretakene som kan reise søksmål om Konkurransesklagemenndas vedtak, men at også staten ved Konkurransetilsynet gis søksmålskompetanse, jf. lovforslagets § 39 fjerde ledd. I kapittel 2 i proposisjonen omtales bakgrunnen for lovforslaget, og nærmere omtale av søksmålskompetansen for Konkurransetilsynet fremgår av kapittel 3 i proposisjonen. De økonomiske og administrative konsekvensene er omtalt i kapittel 4 i proposisjonen.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Karianne B. Bråthen, Per Vidar

Kjølmoen, Sverre Myrli og Solveig Vitanza, fra Høyre, Olve Grotle, Linda Hofstad Helleland og Lene Westgaard-Halle, fra Senterpartiet, Jenny Klinge, lederen Willfred Nordlund og Per Olav Tyldum, fra Fremskrittspartiet, Sivert Bjørnstad og Bengt Rune Strifeldt, fra Sosialistisk Venstreparti, Torgeir Knag Fylkesnes, fra Rødt, Geir Jørgensen, fra Venstre, Alfred Jens Bjørlo, og fra Miljøpartiet De Grønne, Rasmus Hansson, viser til Prop. 63 L (2022–2023) Endringer i konkurranseloven (søksmålskompetanse for Konkurransetilsynet). Komiteen viser til at lovendringen i konkurranseloven (søksmålskompetanse for Konkurransetilsynet) innebærer at Konkurransetilsynet får mulighet til å reise søksmål om Konkurransesklagemenndas vedtak. Søksmålskompetansen vil gjelde for saker om håndheving av konkurranselovens adferdsregler. Komiteen viser til at endringen vil bidra til at Konkurransetilsynets håndheving av konkurranseloven blir mer effektiv, ved at tilsynet kan få en rettslig avklaring av prinsipielle spørsmål, eller få en rettslig prøving i domstolene i saker av særlig viktighet.

Komiteen viser til at konkurranseloven skal fremme konkurranse, for derigjennom å bidra til en mest mulig effektiv bruk av samfunnets ressurser. Dette formålet oppnås blant annet gjennom forbud mot konkurransebegrensende samarbeid og forbud mot misbruk av dominerende stilling, og gjennom kontroll med foretakssammenslutninger. Komiteen viser videre til at for at konkurranseloven skal ha de tilsiktede virkningene, er effektiv håndheving av kontroll- og forbudsreglene avgjørende.

Komiteen merker seg at Konkurransetilsynet i dag ikke har mulighet til å bringe Konkurransklagenemndas vedtak inn for domstolene. Denne muligheten er det kun foretakene som har. Konkurransetilsynet har dermed ingen måte å sørge for at prinsipielle spørsmål og saker av særlig viktighet kan få en rettslig avklaring i domstolene. Det foreligger derfor en skjevhet i håndhevingsregimet for konkurransereglene.

Komiteen viser til at hensikten med søksmålsadgang for Konkurransetilsynet er å sørge for at konkurransereglene kan håndheves mer effektivt enn i dag. Komiteen merker seg at søksmålskompetanse vil sette Konkurransetilsynet bedre i stand til å oppfylle sine håndhevingsoppgaver ved at prinsipielt viktige avgjørelser og avgjørelser som Konkurransetilsynet mener bygger på en feil forståelse av konkurransereglene, kan få en rettslig prøving i domstolene uten at foretakene reiser søksmål. Komiteen merker seg videre at Konkurransklagenemnda har overtatt det som tidligere var domstolenes oppgave i overtredelsessaker, og at tilsynets søksmålskompetanse kun skal omfatte Konkurransklagenemndas vedtak i overtredelsessaker som tidligere gikk rett til behandling i tingretten, uten noen form for klagerunde i forvaltningen. Komiteen merker seg videre at i de sakene hvor Konkurransetilsynet har søksmålskompetanse, er det opp til tilsynet å avgjøre om den skal anvendes. Det forutsettes imidlertid at Konkurransetilsynet vil bruke søksmålskompetansen med varsomhet, og videre understrekes det at innføring av søksmålskompetanse ikke har til hensikt at Konkurransetilsynet skal reise søksmål i samtlige saker der tilsynet ikke får medhold i Konkurransklagenemnda.

Komiteen viser til at å innføre slik søksmålskompetanse for Konkurransetilsynet skal sørge for at Norges EØS-rettslige forpliktelser til effektiv håndheving av konkurranseloven og EØS-konkurranseloven ivaretas. Det vises her til at ESA har stilt spørsmål ved om statens manglende søksmålsadgang er i strid med det EØS-rettslige kravet til effektiv håndheving av EØS-konkurransereglene, og at Regjeringsadvokaten mener at harmonisering med EU- og EØS-retten tilsier at staten skal ha søksmålsadgang.

Komiteen merker seg at høringsinstansene har vært delt i synet på lovforslaget, men at et flertall av høringsinstansene støtter forslaget om at også staten bør ha mulighet til å få prøvd vedtak fattet av uavhengige klagenemnder i domstolene, og ikke bare den private part.

Komiteen merker seg videre at innføring av søksmålskompetanse for Konkurransetilsynet vil gi samfunnsøkonomiske gevinster gjennom en mer effektiv håndheving av konkurranseloven.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at proposisjonen omtaler at Advokatforeningen, Wikborg Rein Advokatfirma AS og Forleggerforeningen har innvendinger mot forslaget om å gi Konkurransetilsynet søksmålsadgang. Begrunnelsen er at søksmålsadgangen vil innebære et avvik fra det alminnelige forvaltningshierarkiet, herunder prinsippet om at et underliggende forvaltningsorgan (førsteinstanden) er bundet av avgjørelsene til et overordnet organ (klageinstansen). Disse medlemmer viser også til at Virke i høringsinnspill til komiteen trekker frem at opprettelsen av uavhengige klageorganer, der staten – og nå Konkurransetilsynet – gis søksmålskompetanse, innebærer vesentlige skritt i en utvikling som ikke er prinsipielt utredet og drøftet. Virke anbefaler komiteen å vente på at

«klagesystemets organisering og utforming vil bli grundigere utredet av Justis- og beredskapsdepartementets lovavdeling»

Disse medlemmer finner at innvendingene mot forslaget bør tillegges vekt.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om endringer i konkurranseloven (søksmålskompetanse for Konkurransetilsynet)

I

I lov 5. mars 2004 nr. 12 om konkurranse mellom foretak og kontroll med foretakssammenslutninger gjøres følgende endringer:

§ 39 fjerde og nytt femte ledd skal lyde:

Søksmål om Konkurransklagenemndas vedtak skal rettes mot staten ved Konkurransetilsynet *eller mot det eller de foretakene som er part i saken for Konkurransklagenemnda, jf. femte ledd. Søksmål anlegges for Gulatings lagmannsrett.*

Staten ved Konkurransetilsynet kan bare reise søksmål om Konkurransklagenemndas vedtak i saker om håndheving av konkurranseloven §§ 10 og 11, § 12 tredje og femte ledd, forskrift gitt i medhold av § 14, og EØS-avtalen artikkel 53 og 54.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Departementet kan gi overgangsregler.

Oslo, i næringskomiteen, den 16. mai 2023

Willfred Nordlund

leder

Solveig Vitanza

ordfører

